

AUTOGAMINTOJŲ IR IMPORTUOTOJŲ ASOCIACIJA

ŠVIETIMO PROGRAMA EKSPLOATUOTI NETINKAMŲ TRANSPORTO PRIEMONIŲ TVARKYMO KLAUSIMAIS

2017 m.

Šis dokumentas yra laikomas Autogamintojų ir importuotojų asociacijos nuosavybe, todėl jo kopijavimas ir teikimas tretiesiems asmenims be Autogamintojų ir importuotojų asociacijos raštiško sutikimo, išskyrus Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytas išimtis, draudžiamas.

I. Aprašomoji dalis

Transporto priemonių gamintojai ir importuotojai atsakingi už patogios eksploatuoti netinkamų transporto priemonių (ENTP) tvarkymo sistemos sukūrimą, ENTP surinkimo, vežimo, paruošimo naudoti, naudojimo organizavimą ir išlaidų apmokėjimą, taip pat visuomenės švietimo bei informavimo organizavimą ir išlaidų apmokėjimą. Transporto priemonių gamintojai ir importuotojai, jų licencijuotos gamintojų ir importuotojų organizacijos ir ENTP tvarkančios įmonės bendradarbiauja su savivaldybėmis, kad būtų pašalintos iš kiemų ir kitų teritorijų paliktos be priežiūros ENTP. Vertinama, kad ekonominę ir socialinę naudą teikia Lietuvoje ypač išplėtotas transporto priemonių ir jų dalių paruošimo naudoti pakartotinai sektorius.

Pastaraisiais metais Lietuvoje augant automobilių skaičiui, atitinkamai daugėja ir susidarančių ENTP. Valstybinės gaminių tiekimo rinkai apskaitos duomenimis, 2010 metais Lietuvos Respublikos vidaus rinkai buvo patiekta apie 19,3 tūkst., 2011 metais – apie 27,0 tūkst., 2012 m. – apie 30,0 tūkst., 2013 m. – apie 35,2 tūkst., 2014 m. – apie 42,6 tūkst. transporto priemonių (vienetų), kas sudarė atitinkamai 2010 metais – apie 29,5 tūkst. tonų, 2011 metais – apie 41,0 tūkst. tonų, 2012 metais – apie 46,2 tūkst. tonų, 2013 m. – apie 54,8 tūkst. tonų, 2014 m. – apie 68,4 tūkst. tonų transporto priemonių. Valstybinės atliekų apskaitos duomenimis, 2010 metais – apie 16,4 tūkst. tonų, 2011 metais – apie 21,2 tūkst. tonų, 2012 metais – apie 24,9 tūkst. tonų, 2013 m. metais – apie 30,8 tūkst. tonų, 2014 metais – apie 31,9 tūkst. tonų ENTP.

Vertinama, kad pagrindinės ENTP ir jų dalių tvarkymo problemos:

1. dauguma vidaus rinkai naudotas transporto priemones ir naudotas padangas tiekiančių asmenų nesiregistruoja Gamintojų ir importuotojų sąvade ir nedalyvauja organizuojant šių gaminių atliekų tvarkymą;
2. į Lietuvą kasmet įvežama apie 300 - 460 tūkst. vienetų naudotų transporto priemonių. Lietuvos autoverslininkų asociacijos duomenimis, nuo 30 iki 40 procentų įvežamų į šalį naudotų transporto priemonių yra netinkamos eksploatuoti. Eksploatuoti netinkamos transporto priemonės yra pavojingosios atliekos, todėl jų įvežimui turi būti taikomos 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1013/2006 dėl atliekų vežimo (OL 2006 L 190, p. 1) nustatytos procedūros. Kontroliuojančios institucijos turėtų aktyviau bendradarbiauti tarpusavyje, kad užtikrintų efektyvesnę naudotų transporto priemonių įvežimo kontrolę;
3. dėl nepakankamos eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo kontrolės eksploatuoti netinkamos transporto priemonės vis dar surenkamos ir apdorojamos neturint leidimo ir pavojingųjų atliekų tvarkymo licencijos;
4. dėl nepakankamos transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas teikiančių įmonių kontrolės didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse vis dar surenkamas didelis naudotų padangų kiekis, kurių tvarkymas nėra finansuojamas gamintojų ir (arba) importuotojų lėšomis.

Be to, gyventojai nėra linkę atiduoti ENTP legaliems atliekų tvarkytojams. Vis daugiau daugiabučių namų kiemuose bei pakelėse paliekamos ENTP. Apleistos ENTP teršia aplinką (iš jų teka pavojingomis atliekomis laikomi skysčiai, vandalai niokoja ENTP dauždami stiklus, gadindami kėbulą ir kitas detales), „užkemša“ daugiabučių namų kiemus, kuriuose ir be to trūksta parkavimo vietų transporto priemonėms, kelią grėsmę aplinkiniams.

Tinkamas ENTP tvarkymas – ne tik ūkio subjektų, bet ir visų bendruomeniškų gyventojų rūpestis, todėl ypač svarbu jiems teikti savalaikę reikiamą informaciją. Valstybės ir savivaldybių įstaigos ir institucijos, atliekų tvarkytojai, gamintojų ir importuotojų organizacijos privalo supažindinti visuomenę su ENTP tvarkymo ypatumais, netinkamai tvarkomų ENTP daroma žala aplinkai ir žmonių sveikatai.

Siekiant formuoti atsakingą ENTP turėtojų elgseną, ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas visuomenės švietimui ir informavimui.

Aktyvus, savalaikis ir tinkamai kiekvienai suinteresuotai visuomenės grupei pritaikytas visuomenės informavimas ENTP tvarkymo srityje padeda ne tik tausoti ir racionaliau naudoti gamtos išteklius, bet ir diegti pažangias ir efektyvias ENTP surinkimo ir tinkamo tvarkymo (perdirbimo) sistemas bei gyventi sveikesnėje ir švaresnėje aplinkoje.

II. Prioritetinės kryptys, tikslai ir uždaviniai

Švietimo programa apima vienerių metų laikotarpį ir pradeda taikyti nuo licencijuojamos veiklos pradžios. Įgyvendinant švietimo programą jai bus skiriama ne mažiau kaip 3 % atliekų tvarkymo išlaidų.

Prioritetinės 2017 m. kryptys:

1. Asociacijos žinomumo didinimas;
2. ENTP turėtojų (gyventojų, įmonių, transporto priemonių platintojų ir priežiūros ir remonto įmonių, savivaldybių) ir plačiosios visuomenės švietimas ir informavimas pagal teisės aktų reikalavimus.

Įgyvendinant 2017 m. švietimo programą bus siekiama šių tikslų:

1. Didinti asociacijos žinomumą bei pritraukti naujų narių.
2. Informuoti transporto priemonių gamintojus, importuotojus bei platintojus, išleidžiančius į Lietuvos Respublikos vidaus rinką transporto priemones, apie jų teises ir pareigas, reglamentuotas Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme ir kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose, susijusiuose su aplinkos apsauga.
3. Šviesti ir informuoti transporto priemonių ir ENTP turėtojus (gyventojus, įmones) apie galimybę ir būtinybę pridurti ENTP atliekų tvarkytojams, netinkamo atliekų tvarkymo žalą visuomenės sveikatai ir aplinkai bei informuoti apie atliekų surinkimo vietas, atliekų grąžinimo, surinkimo ir perdirbimo sistemas ir galimybes jomis naudotis.

Įgyvendinant 2017 m. švietimo programą bus siekiama šių uždavinių:

1. Pritraukti naujų narių.
2. Šviesti visuomenę (gyventojus ir verslą) apie tai, kodėl ir kaip reikia tinkamai atsikratyti ENTP.
3. Skatinti vartotojus (gyventojus ir verslą) tinkamai atsikratyti ENTP.
4. Informuoti visuomenę (gyventojus ir verslą) apie tai, kur ir kokiomis sąlygomis galima pridurti ENTP.

III. Veiksmų programa ir jos planas

Šviesdama ir informuodama transporto priemonių ir ENTP turėtojus, Asociacija teiks jiems informaciją apie:

- ✓ netinkamo atliekų tvarkymo žalą visuomenės sveikatai ir aplinkai;
- ✓ atliekų rūšiavimo jų susidarymo vietoje ir perdirbimo ar kitokio naudojimo svarbą saugant aplinką ir tausojant gamtinius išteklius;
- ✓ ENTP surinkimo vietas, nurodant sąrašą vietų, kuriose vartotojai turi galimybę atiduoti ENTP;
- ✓ esamas ENTP surinkimo ir perdirbimo sistemas ir galimybes jomis naudotis;
- ✓ vartotojų ir atliekų turėtojų vaidmenį, skatinant ENTP esančių dalių pakartotinį naudojimą, ENTP perdirbimą ir kitokį naudojimą.

Lentelė 1 pateikiama Veiksmų programa, kurioje aprašytos Švietimo programos įgyvendinimo priemonės, tikslinės grupės, tikslas ir apimtis (skaitinė reikšmė kiekvienam ketvirčiui atskirai), finansavimo šaltinis ir lėšų suma, planuojama kiekvienai priemonei įgyvendinti. Veiksmų programoje numatyta daugiau nei 2 tęstinės priemonės, vykdomos nuolat Švietimo programos galiojimo metu, ir 4 netęstinės priemonės, vykdomos ne rečiau kaip kartą per einamųjų metų ketvirtį Švietimo programos galiojimo metu.

Lentelė 1 Švietimo programos veiksmų planas

Eil. Nr	Tikslinė grupė	Priemonė	Tikslas	Apimtis, 2017 m.					Preliminari suma, Eur (be PVM)*	Finansavimo šaltinis
				I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	Viso 2017 m.		
1.	TP gamintojai ir importuotojai	Informacijos Asociacijos internetiniame tinklapyje skelbimas, atnaujinimas, internetinio tinklapio tobulinimas (Tęstinė priemonė)	Teikti aktualią informaciją Asociacijos internetiniame tinklapyje, informuojant TP gamintojus ir importuotojus, išleidžiančius į LR vidaus rinką transporto priemones, apie jų teises ir pareigas, reglamentuotas LR atliekų tvarkymo įstatyme ir kituose LR teisės aktuose, susijusiuose su aplinkos apsauga.	1	1	1	1	1**	200	Atliekų tvarkymo organizavimo mokesčiai (mokestis švietimo programos įgyvendinimui)
2.	TP gamintojai ir importuotojai	Pažintinis ir (arba) informacinis susitikimas (Netęstinė priemonė)	Didinti asociacijos žinomumą bei pritraukti naujų narių.	≥1	≥1	≥1	≥1	≥4	100	Atliekų tvarkymo organizavimo mokesčiai (mokestis švietimo programos įgyvendinimui), steigėjo lėšos
3.	TP platintojai	Informacijos Asociacijos internetiniame tinklapyje skelbimas, atnaujinimas, internetinio tinklapio tobulinimas (Tęstinė priemonė)	Teikti aktualią informaciją Asociacijos internetiniame tinklapyje, informuojant TP platintojus, išleidžiančius į LR vidaus rinką transporto priemones, apie jų teises ir pareigas, reglamentuotas LR atliekų tvarkymo įstatyme ir kituose LR teisės aktuose, susijusiuose su aplinkos apsauga.	1	1	1	1	1**	200	Atliekų tvarkymo organizavimo mokesčiai (mokestis švietimo programos įgyvendinimui)
4.	Visuomenė (gyventojai, įmonės)	Informacijos Asociacijos internetiniame tinklapyje skelbimas, atnaujinimas, internetinio tinklapio tobulinimas (Tęstinė priemonė)	Šviesti ir informuoti transporto priemonių ir ENTP turėtojus (gyventojus, įmones) apie galimybę ir būtinybę priduoti ENTP atliekų tvarkytojams, netinkamo atliekų tvarkymo žalą visuomenės sveikatai ir aplinkai bei informuoti apie atliekų surinkimo vietas, atliekų gražinimo, surinkimo ir perdirbimo sistemas ir galimybes jomis naudotis.	1	1	1	1	1**	200	Atliekų tvarkymo organizavimo mokesčiai (mokestis švietimo programos įgyvendinimui)

5.	Visuomenė (gyventojai, įmonės)	Informacijos teikimas spaudoje ir (ar) TV ir (ar) radijo laidose ir (ar) internete (Netęstinė priemonė)	Šviesti ir informuoti transporto priemonių ir ENTP turėtojus (gyventojus, įmones) apie galimybę ir būtinybę priduoti ENTP atliekų tvarkytojams, netinkamo atliekų tvarkymo žalą visuomenės sveikatai ir aplinkai bei informuoti apie atliekų surinkimo vietas, atliekų gražinimo, surinkimo ir perdirbimo sistemas ir galimybes jomis naudotis.	≥1	≥1	≥1	≥1	≥4	1 000	Atliekų tvarkymo organizavimo mokesčiai (mokestis švietimo programos įgyvendinimui)
6.	Visuomenė (gyventojai, įmonės)	Informacinė knygutė (Netęstinė priemonė)	Šviesti ir informuoti transporto priemonių ir ENTP turėtojus (gyventojus, įmones) apie galimybę ir būtinybę priduoti ENTP atliekų tvarkytojams, netinkamo atliekų tvarkymo žalą visuomenės sveikatai ir aplinkai bei informuoti apie atliekų surinkimo vietas, atliekų gražinimo, surinkimo ir perdirbimo sistemas ir galimybes jomis naudotis. Didinti asociacijos žinomumą.	≥1	≥1	≥1	≥1	≥4	200	Atliekų tvarkymo organizavimo mokesčiai (mokestis švietimo programos įgyvendinimui)
7.	Atliekų tvarkytojai	Pažintinis ir (arba) informacinis susitikimas (Netęstinė priemonė)	Didinti asociacijos žinomumą bei pritraukti naujų narių.	≥1	≥1	≥1	≥1	≥4	100	Atliekų tvarkymo organizavimo mokesčiai (mokestis švietimo programos įgyvendinimui), steigėjo lėšos

*preliminarios lėšų sumos skaitinė reikšmė (EUR) gali keistis, nes didžiąją dalimi priklauso nuo asociacijos narių LR rinkai patiekto transporto priemonių kiekio ir ENPT tvarkytojų nustatytų kainų už ENTP sutvarkymą.

** viena tęstinė priemonė yra vykdoma visus metus.

Priemonės ir veiksmai, skirti užtikrinti, kad bus įvykdyta įstatymuose gamintojams ir importuotojams nustatyta pareiga organizuoti tvarkymą atliekų, kurios susidarė naudojant Asociacijos narių tiekus Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais transporto priemones, ir (ar) vadovaujantis Atliekų tvarkymo įstatyme nurodytais reikalavimais, dalyvauti organizuojant tokių atliekų tvarkymą savivaldybių organizuojamose komunalinių atliekų tvarkymo sistemose ir kad bus įvykdytos gamintojams ir importuotojams Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos Eksploatuoti netinkamų transporto priemonių atliekų tvarkymo užduotys, ir (ar) jų apimtis bei lėšų suma gali keistis (tiek mažėti, tiek didėti) priklausomai nuo esamos situacijos ENTP tvarkymo srityje.

Asociacija įsipareigoja kasmet Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. sausio 30 d. įsakymu Nr. D1-57 patvirtinto Gamintojų ir importuotojų organizacijos veiklos organizavimo plano, finansavimo schemos ir švietimo programos rengimo, derinimo ir ataskaitų bei informacijos apie jų vykdymą teikimo tvarkos aprašo nustatyta tvarka pateikti patikslintą einamųjų metų Veiklos organizavimo planą ir einamųjų metų Švietimo programą.

Autogamintojų ir importuotojų asociacijos direktorė
Rita Zdanevičienė